

Их производительность зависит от соответствующего комплекса мероприятий либо системы, внедрения и проверки производительности проведенных действий. Это стимулирует возрастание результативности, разрешает расти и дает организации ряд других пригодных превосходств. (ISO четырнадцать тысяч один – интернациональный эталон, содержащий требования к системе экологического менеджмента (environmental management system), по которым проходит сертификация).

Рассмотрим основные руководящие принципы экологического менеджмента.

Принцип «Пользователь платит», который говорит о том, что все пользователи ресурса должны оплачивать полные долгосрочные предельные затраты на использование ресурса и связанных с ним услуг, включая любые расходы на лечение. Применяется, когда ресурсы используются и потребляются.

Принцип эффективности и результативности. Применяется, чтобы эффективность использования ресурсов также могла быть достигнута за счет использования инструментов политики, которые создают стимул для минимизации расточительного использования. Это также относится к различным вопросам экологического руководства путем оптимизации процессов и процедур с целью минимизации экологических издержек.

Таким образом, можно сделать вывод, что экологическое управление и экологический менеджмент можно определить, как комплексную разностороннюю деятельность, направленную на реализацию экологических целей проектов и программ.

Литература

1. <https://vyvoz.org/blog/chto-takoe-ekologicheskii-menedzhment/>
2. https://elar.urfu.ru/bitstream/10995/40632/1/978-5-7996-1749-3_2016.pdf
3. http://elib.oreluniver.ru/media/attach/note/2013/Ekologicheskii_menedzhment.pdf

Хайрутдинов И.Д., 1 курс (КарУ им. академика Е.А. Букетова)

Научный руководитель – мл. науч. сотр. Института исследований цифровой экономики КарУ им. акад. Е.А. Букетова, м.э.н., ст. преподаватель Токсамбаева А.Б.

ИННОВАЦИОННОЕ РАЗВИТИЕ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН

Инновации – одна из важнейших составляющих современной экономики, «ступенька» к повышению качества жизни и стабильному, экологически безопасному будущему. С каждым годом растет их значение в развитии экономики. Именно инновационный потенциал и его реализация в конечном итоге обеспечивают не только конкурентоспособность, но и экономическую независимость каждой страны, в том числе и Республики Казахстан. Поэтому совершенствование инновационного развития необходимо и актуально на сегодняшний день.

По итогам 2022 года в рейтинге «Глобальный индекс инноваций» Казахстан улучшил свои позиции до 83 места (79 место – в 2021 году) (таблица 1).

По данным источника: <https://www.globalinnovationindex.org/userfiles/file/reportpdf/gii-full-report-2022.pdf>

Проанализировав таблицу 1, следует отметить, что в Казахстане отмечаются незначительные улучшения по факторам «Человеческий капитал и исследования», «Развитие бизнеса» и «Развитие технологий и экономики знаний».

Таблица 1

Позиции Казахстана в Глобальном инновационном индексе

	2021	2022	Отклонение (+/-)
Глобальный инновационный индекс	79	83	-4
1. Институты	45	52	-7
Политическая среда	62	61	+1
Регуляторная среда	49	49	-
Деловая среда	31	57	-26
2. Человеческий капитал и исследования	66	60	+6
Образование	78	73	+5

	2021	2022	Отклонение (+/-)
Глобальный инновационный индекс	79	83	-4
Высшее образование	48	42	+6
Исследования и разработки	54	51	+3
3. Инфраструктура	58	58	-
ИКТ	29	25	+4
Базовая инфраструктура	49	52	-3
Экологическая устойчивость	99	98	+1
4. Развитие внутреннего рынка	80	90	-10
Кредиты	81	91	-10
Инвестиции	101	102	-1
Торговля, диверсификация и масштаб рынка	53	66	-13
5. Развитие бизнеса	78	68	+10
Работники умственного труда	52	45	+7
Инновационные связи	120	123	-3
Усвоение знаний	97	89	+8
6. Развитие технологий и экономики знаний	86	81	+5
Создание знаний	66	66	-
Влияние знаний	110	93	+17
Распространение знаний	91	71	+20
7. Результаты творческой деятельности	110	118	-8
Нематериальные активы	105	115	-10
Креативные товары и услуги	96	106	-10
Онлайн-творчество	83	82	+1

По фактору «Человеческий капитал и исследования» Казахстан поднялся на 6 позиций с 66 на 60 место. Казахстан занимает высокие позиции по следующим показателям: соотношение учащихся и учителей в средней школе (8,3) – 12 место, зачисление в высшие учебные заведения (70,7%) – 33 место и средний балл трёх лучших университетов по стране (34,7 балла) – 36 место. По фактору «Развитие бизнеса» Казахстан поднялся на 10 пунктов с 78 на 68 место. Сильная сторона страны в разрезе данного фактора — значительная доля занятых женщин с учёными степенями (20,7% от общего числа занятых) – 31 место в рейтинге. По фактору «Развитие технологий и экономики знаний» Казахстан поднялся на 5 пунктов с 86 на 81 место благодаря значительным улучшениям в разрезе субфакторов «Влияние знаний» (+17 пунктов) и «Распространение знаний» (+20 пунктов). Конкурентоспособные позиции в разрезе данного фактора Казахстан занимает по двум показателям: доля заявок резидентов на полезную модель, поданных в национальное патентное ведомство (1,6% от ВВП) – 14 место и темпы роста реального ВВП на одного занятого человека, в среднем за три последних года (2,2%) – 31 место.

Слабые позиции характерны для творческой деятельности в Казахстане (118 место). Так, отмечается снижение позиции по креативным товарам и услугам, в частности по количеству снятых национальных художественных фильмов (на миллион населения в возрасте 15-69 лет) с 38 на 73 место.

Таким образом, в условиях глобализации развитие инноваций является объективной необходимостью, и задействовать этот процесс может только государство через разработку четких целей и задач инновационной политики.

Литература

1. R. Mugayeva, M.O. Ryspekova, A.I Uchkampirova, A. Nurpeissova. Current state, factors and ways of innovative development of the Republic of Kazakhstan // Экономическая серия Вестника ЕНУ имени Л.Н. Гумилева, № 1-2020, стр. 26-40.

2. Глобальный инновационный индекс.
<https://www.globalinnovationindex.org/userfiles/file/reportpdf/gii-full-report-2022.pdf>

ЗАМАНАУИ МЕНЕДЖМЕНТ ҒЫЛЫМЫНЫҢ ҚАЛЫПТАСУЫ ЖӘНЕ БОЛАШАҒЫ

Бүгінгі ақпараттық қоғам біршама саланы жаңғыртып, оның түрленуіне жол салған болатын. Бұл жаңа социум мен өнеркәсіптік техниканың біздің өмірімізге енгізген іргелі жаңалықтарының бірі еді. Сол секілді менеджмент саласының да бүгінгі басқару үрдістері жаңа платформада құрылып, жаңаша ізденістерге бет түзеген еді.

Жалпы алғанда, менеджмент ілімі бүгінгі күні белгілі бір кәсіпорын мен мекеменің жұмысын жүйелендіру мен жандандыруға бағытталған. Осы бір жұмыс үлгісінің негізінде стратегиялық жоспар құрып, басқару үдерісін дамыту қажеттілігі басты орында тұрады. Менеджмент ілімінің бүгінгі даму басымдықтары аталмыш мәселелерді көздей отырып, оның басты принциптерінің орындалуына назар аударады. Жалпы «менеджмент» сөзінің ұғымын ашып, түсінігіне анықтама беретін болсақ, оның өзі адамның интеллектісі мен қарым-қабілетін белгілі бір мақсатта жұмсау деген мағынаны білдіреді. Осыдан біршама уақыт бұрын «менеджмент» сөзін «басқару», «басшылық» айналасында қолданып келді. Алайда, соңғы уақыттары бұл сөздің қолданылу әрі таралу аясы артып, дамып келеді. Менеджмент ілімі бүгінде көптеген салада қолданылады. Қоғамның трансформациясы өзгерген сайын менеджмент саласына қойылатын талап та, артылар жүк те көбейе түсері сөзсіз.

Бүгінде осы бір саланың даму басымдықтары жөнінде көптеген пікірлер айтылып жүр. Соңғы он жылдың ішінде әлем бұрын-соңды болмаған техникалық жаңалықтарды көпшілікке ұсынды. Міне, бүгінгі менеджмент ілімі осы бір ғылыми және техникалық жетістіктердің орын алуына бірден-бір жағдай жасаған сала. Себебі, көптеген саланың жұмысын барысын жүргізетін, оның жоспарын айқындайтын, жетістік формуласын саралайтын осы менеджмент ілімі болып саналады. Сонымен қатар, білім беру саласында да менеджмент мәселесі ерекше қарастырылған. Педагогикалық менеджмент білім беру ісін жеделдететін, бүгінгі жаңартылған білім беру жүйесінің мазмұнын ашатын іргелі ілім. Сол себепті, менеджмент ілімінің бүгінгі басым бағыттарының бірі – оның көптеген салада қолданылуы.

Қазіргі заманғы менеджменттің дамуы келесі тенденциялармен сипатталады:

- Ұйым мәдениетінің қарқынды дамуы;
- Стратегиялық менеджмент және стратегиялық жоспарлау арнайы қолданбалардың көмегімен кең ауқымында қолданылуы;
- Коммерциялық ұйымдарда әзірленген заманауи менеджмент әдістері мен технологиялары коммерциялық емес салаларға, оның ішінде мемлекеттік секторға қолданылады, басқарудың жаңа ерекше түрлері қалыптасып, дамуы;

Стратегиялық менеджмент және стратегиялық жоспарлау басқару жағдайларында кең қолданылуда. Аймақтық, ұлттық және халықаралық бағдарламаларда стратегиялық жоспарлау теориясы шеңберінде әзірленген идеялар мен тәсілдер көбеюде. Ең алдымен, бұл мақсатты басқару деп аталады, ол басқарылатын объектінің қажетті соңғы жағдайын, мақсаттар иерархиясын сипаттайтын нақты мақсаттарды қоюды, мақсаттарды әзірлеу процесіне қатысуды білдіреді. Стратегиялық басқарудың негізгі әдістері соңғы кезге дейін тек білім беру бағдарламаларында ғана ашылған, ал қазір коммерциялық идеяларды дамытудың ортақ технологиясына айналуда. Стратегиялық жоспарлау әдістері маркетингте, жарнамада, мемлекеттік органдардың жұмысында қолданылады.

Қазіргі кездегі менеджменттің дамуының тағы бір тенденциясы коммерциялық ұйымдарда өзінің тиімділігін дәлелдеген басқару тұжырымдамаларының, әдістері мен үлгілерінің коммерциялық емес ұйымдарға таралуы болды.

Бүгінгі менеджменттің әртүрлі арнайы түрлері әзірленуде: муниципалды менеджмент, тәуекелдерді басқару, университеттерді басқару, инвестицияларды басқару, инновациялық менеджмент, бизнесті реинжиниринг, дағдарысты басқару және т.б. Арнайы менеджменттің барлық осы түрлері үшін жеке оқулықтар жазылған. Көп жағдайда арнайы басқарудың дербес түрін қалыптастыру осы қызмет түріне тән нақты басқару әдістері мен технологияларын әзірлеуді көздейді. Басқарудың барлық арнайы түрлері салалардағы басқару тәжірибесін жалпылауға негізделген. Болашақта компанияның негізгі құрылымдық элементі нақты тапсырма үшін жиналған жұмыс тобы болады. Бұл топтың мотивациясы мен өзін-өзі ұйымдастыру деңгейі жоғары болуы керек. Сырттан тұрақты директивалық ықпалды қажет етпеуі, яғни тәуелсіз болуы,